ਐਸ. ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਐਮ. ਦਿਨਾਕਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2022 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4688-4689)

ਜੁਲਾਈ 11, 2022

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 – ਧਾਰਾ 166, 168 – ਮੁਆਵਜ਼ਾ – ਵਧਾਉਣਾ – ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 36,92,350/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੀ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਲਕੁਲੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ (ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ) – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਨੌਕਰੀ 'ਚ ਉਹ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ 32,89,000/- ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਵਾਪਰਣ ਵਿੱਚ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਾਈਡ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੋਰਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਮਦਨ ਦੇ 1/3 ਭਾਗ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ – ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ – ਹੋਰ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ 46,17,350/- ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ. [(2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 218 : [2010] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 303 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121; ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ [(2020) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 256 : [2020] 6 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 579 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2010] 9 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 303 ਪੈਰਾ 4 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2020] 6 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 579 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4688-4689।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 27.02.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2014 ਦੇ CMA ਨੰਬਰ 3017 ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੀ 2014 ਦਾ CMA ਨੰਬਰ 3313.

ਪੀ. ਬੀ. ਸੁਰੇਸ਼, ਵਿਪਿਨ ਨਾਇਰ, ਅਨਿਰੁਧਨ ਘੋਸ਼, ਕਾਰਤਿਕ ਜੈਸ਼ੰਕਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਘੇਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਸਿਜ਼ ਕੇ. ਏਨਾਟੋਲੀ ਸੇਮਾ, ਮਿਸ ਚੁਬਾਲੇਮੀਆ ਚੰਗ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 (1988 ਐਕਟ) ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਵੇਦਾਰ ਹਨ। 28 ਫਰਵਰੀ 2011 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:45 ਵਜੇ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਕ 37 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਬਲੇ ਮਿਹੀਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਸਨ। ਚੌਥਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਵੇਲਾਚੇਰੀ ਤੋਂ ਅਡੰਬੱਕਮ ਵਿੱਚ ਚੇਨਈ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਹਨ (ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰ. TN-04-W-6189) ਨੇ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ। ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਸ ਵਾਹਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

. 3. ਦਾਅਵਾ 1988 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੇਨਈ (ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਭਰੀ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ 27 ਫਰਵਰੀ 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਲਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠੀਆਂ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 4,77,100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3) ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 2,06,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਲੂ ਬਾਬੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਲੋਂ

6,32,350 ਰੁਪਏ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ 7,80,700 ਰੁਪਏ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਇਆ। ਪਤੀ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਖੋਜ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਵਿਚਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 7.5% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਨਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਸੀ। ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

. 4. ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਮਾਨ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ 3,41,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਤੀਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, 2,06,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸੋਧ ਕੇ 3,82,090 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਚੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [(2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 218].

. 5. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਸਨ:-

6. ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਸੋਧਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ:-

7. ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਜੋੜਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਇਹ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਪਤੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੀ.ਕਾਮ ਨਾਲ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਸੀ। ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਤਨਖਾਹ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2008 ਤੱਕ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ 34,385/- ਰੁਪਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਦਸੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ 'ਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਿਰਣਾ:-

"35. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨਿਆਇਕ, ਅਨਿਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਾਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਆਮਦਨ

ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤਨੀ/ਮਾਂ ਦੇ ਆਸਰਾਧੀਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣਾ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਨੌਕਰ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ/ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਡਾਟਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਘਰੇਲੂ ਔਰਤ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਉੱਤੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਮਾਪਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ, 1994 ਵਿੱਚ ਹੀ, ਇੱਕ ਨਾ-ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਰੁ. 15,000 ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ/ਬਚੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ 1/3ਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।"

8. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 34,385/- ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੋਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:-

"ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਲਾ ਬਾਬਿਬਾ ਇੱਕ ਗ□ਹਿਣੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਰੁਪਏ 34,385/- ਕਮਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਸ.ਪੀ3, ਪੀ4 ਅਤੇ 24 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 34,385/- ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 34,385/- ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖਰਚਿਆਂ ਵੱਲ 50% ਰਕਮ ਘਟਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਸਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਰੁਪਏ 17,193/- ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 37 ਸਾਲ ਸੀ; ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਗੁਣਕ 15 ਹੈ। ਜੇ ਗੁਣਕ 15 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਰੁਪਏ 3,09,74,700/- (ਯਾਨੀ 17,193 x 12 x 15) ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੁਪਏ 31,50,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸੋਧ ਕੇ ਰੁਪਏ 30,94,700/- ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਪੇਪਰਬੁੱਕ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਉਦਧ□ਤ)

9. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਗ□ਹਿਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਨਖਾਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਦਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਵਾਪਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖਾਹ ਉਸ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ

ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਕਾਰਨ ਮਰ ਗਈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਿਆਦਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਬੀਮੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਿਊਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਚਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਉਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਡਰਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਨਖਾਹ. ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮਾਪਦੰਡ 'ਤੇ. ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਮੋਡ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ, ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਾਲਾ ਬਬੀਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗਾ ਉਸਦੀ ਆਖਰੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

11. ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ:-

"168. ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਨਾਮ।—ਧਾਰਾ 166 ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ (ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਸਮੇਤ) ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਾਵੇ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਇੱਕ ਦਾਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ, ਧਾਰਾ 163 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਹ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

(2) ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਜਦੋਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ

ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਰਕਮ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਉਹ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ 1988 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤੀ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਸਮੱਗਰੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਔਚਿਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਾਵੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ/ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਦਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੀ, "ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ" ਖਾਣੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ, ਜੋ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਸਚਿਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਧੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

13. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸ੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ [(2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ 1/3ਰਡ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਭਰ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਈਏ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜਖਮੀ ਧੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਸੀ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਅਸੀਂ "ਨਿਰਭਰ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਮਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ

ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

14. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਮਦਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 1/3ਰਡ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੈਧ ਹੈ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ [(2020) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 256] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"11. ਪਹਿਲੇ ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਇਸ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 5000 ਰੁਪਏ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 1/4ਵਾਂ ਭਾਗ ਯਾਨੀ 15,000 ਰੁਪਏ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ 17 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨਾਲ 7,65,000 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਆਂਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮਰਹੂਮ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਲਤਾ ਵਾਡਵਾ [ਲਤਾ ਵਾਡਵਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 197] ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਪਰਿਪੱਖ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਗ□ਹਿਣੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 40% ਭਵਿੱਖ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 11,96,000 ਰੁਪਏ ਤੇ ਆਂਕਦੇ ਹਾਂ।"

15. ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 37 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ 40% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ: -

16. ਅਸੀਂ, ਤਦਨੁਸਾਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਬਾਲਾ ਬਾਬਿਥਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ.30,94,740/- ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ.44,10,000/- ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ।

17. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਉਰਫ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [(2021) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 780] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਔਚਿਤਯ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

“34. ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅਨੁਦਾਨ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰਾਂ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ। ਮੈਗਮਾ ਜਨਰਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੰਗਠਨ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸੰਗਠਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਤਰੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

35. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਰ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

18. ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ 40,000/- ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਲਗਾਵ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 1,60,000/- ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

19. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। 7.5% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦਾ ਇਨਾਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਤਰਕ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ, [(2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 9] ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 20ਵੀਂ ਮਾਰਚ 1986 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਅਗਲਾ, [(2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 507] ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸਟਾਕਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੇ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 24ਵੀਂ ਅਗਸਤ 1999 ਸੀ। ਵਿਆਜ ਦੀ ਬੈਂਕ ਦਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਬਾਲਾ ਬਾਬਿਥਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ:-

20. ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਸ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ 4ਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਰੁ.1,00,000/- ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਰੁ.2,00,000/- ਦੀ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਸ਼ੀ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਸ਼ੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਪਡੇਟ ਰਾਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ 7.5% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲੱਗੇਗਾ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ।

22. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਹੇਠ ਆਵੇਗੀ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

(ਸਹਾਇਕ: ਅਰਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate